

працівників; можливість використання ремонтних боксів та ветеринарної клініки підприємства у власних потребах працівників; продаж працівникам комбікормів власного виробництва за пільговими цінами; допомогу в хімічній обробці угідь працівників [3, с. 232-233].

Таким чином для забезпечення системності, послідовності та наступності у реалізації програм соціальної відповідальності, вона повинна стати невід'ємною складовою частиною стратегічного плану підприємств агробізнесу. Лише у цьому випадку можливо отримати очікуваний соціальний та економічний ефект від їх реалізації.

Список використаних джерел:

1. Макаренко П. М. Соціальна відповідальність аграрних підприємств як чинник їх ефективності та конкурентоспроможності: сутність, складники проблеми і тенденції здійснення. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/11/1.pdf>
2. Гребеннікова А. А. Соціальна відповідальність аграрного бізнесу в Україні. Ефективна економіка, 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6001>.
3. Колосок А. М. Становлення соціальної відповідальності в аграрному бізнесі. Актуальні проблеми економіки, 2016. № 1(175). С. 231-235.

УДК 339.924(4):338.436-027.553:005.21

ВИХОР В.М., аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: vlad.vykhov@ukr.net

Науковий керівник **ГРИНЧУК Ю.С.**, доктор економічних наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА НОВІ СТРАТЕГІЧНІ РЕАЛІЇ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО АГРОБІЗНЕСУ

Розкриті особливості інтеграції України та агробізнесу до міжнародного та європейського аграрного ринку. Охарактеризовані основні етапи інтеграційних процесів, визначені можливості та проблеми для вітчизняного аграрного бізнесу.

Ключові слова: аграрний бізнес, євроінтеграційні процеси, етапи розвитку, стратегія.

Vykhov V.

Bila Tserkva National Agrarian University

Research supervisor **Grinchuk Y.**, Doctor of Economics

Bila Tserkva National Agrarian University

EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES AND NEW STRATEGIC REALITIES FOR DOMESTIC AGRIBUSINESS

The peculiarities of the integration of Ukraine and agribusiness into the international and European agricultural market are revealed. The main stages of integration processes are characterized, opportunities and problems for domestic agrarian business are identified.

Key words: agrarian business, European integration processes, stages of development, strategy.

Процеси інтеграції України у світовий та європейський економічний простір вимагають від суб'єктів вітчизняного бізнесу переосмислення стратегічних пріоритетів власної діяльності у напрямку адаптації до вимог, які висувають міжнародні інституції. Це у повній мірі стосується суб'єктів аграрного бізнесу України, які, інтегруючись у світовий та спільний європейський аграрний ринки, мають відповідати міжнародним угодам,

нормам європейського права і, зокрема, вимогам Спільної аграрної політики ЄС (САП). Відповідно, державна аграрна політика змінювалася, що викликало необхідність внесення коректив у стратегічні плани аграрних підприємств.

З отриманням незалежності Україна розпочала активний пошук власного місця у світогосподарських процесах. Початковим етапом такого пошуку можна вважати подачу Україною у 1992 році заяви про вступ до СОТ оскільки, як зазначали багато фахівців, без членства у СОТ Україні важко було б виходити зі своєю продукцією на ринки інших країн і, тим більше, інтегруватися до європейського економічного співтовариства. Тривалий договірний процес завершився у 2008 році вступом нашої країни до СОТ.

Відповідно, Україна взяла на себе зобов'язання, які витікали із Уругвайської угоди про сільське господарство і які стосувалися механізму підтримки виробників сільськогосподарської продукції [1].

Майже у той самий період у 1994 була підписана Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною, яка набула чинності у 1998 році, що можна вважати другим важливим етапом євроінтеграції.

Наступним етапом євроінтеграційних процесів є період з 2007 по 2017 роки, який розпочався початком переговорів щодо Угоди про асоціацію з ЄС і завершився вступом у дію цієї угоди у повному обсязі. Сам переговорний процес був складним і тривалим. Досить зазначити, що за цей час відбувся 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 раундів – щодо Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі України з ЄС [2]. Цей процес продовжується і в даний час, оскільки у червні 2022 році Україна отримала статус кандидата до вступу в ЄС після виконання відповідних вимог.

Для аграрного сектору України важливим, у цьому зв'язку є дотримання вимог Спільної аграрної політики ЄС, що забезпечить поступову інтеграції до європейського аграрного ринку. Як зазначають С. М. Кваша та В. Л. Вакуленко «Спільна аграрна політика є сукупністю механізмів дієвого впливу на аграрний сектор з метою сталого розвитку, що здійснюється на наддержавному рівні у межах ЄС, завдяки чому здійснюється розвиток аграрного сектору як стратегічно важливої галузі економіки ЄС» [3, с. 11].

Ключовими положеннями Спільної аграрної політики ЄС є забезпечення збалансованості ринків аграрної продукції та підтримка конкуренції, підтримка та розвиток малих землевласників, безпечність харчових продуктів, розвиток сільських територій, збереження довкілля та реалізація концепції сталого розвитку.

Для аграрного сектору України відкриваються як нові можливості так і з'являються певні загрози. З одного боку ринок Євросоюзу це понад 500 млн. потенційних споживачів аграрної продукції із високим рівнем купівельної спроможності, що є привабливим для вітчизняних виробників. З іншого боку необхідність дотримання високих стандартів ЄС потребує додаткових інвестицій у технології, засоби захисту рослин і тварин, логістику і та інше. Окрім того багато країн ЄС побоюються більш конкурентної аграрної продукції України і намагаються у договірному процесі, по суті, диктувати Україні менш вигідні умови вступу до ЄС.

Погоджуємося із думкою С. В. П'ясецької-Устич, з приводу того, що для вітчизняних виробників аграрної продукції з'являються нові стратегічні реалії, які повинні бути враховані при визначенні стратегії подальшого розвитку у аграрній сфері, зокрема:

- концентрація і спеціалізація виробництва та підвищення продуктивності праці на основі впровадження інноваційних технологій;
- необхідність дотримання стандартів ЄС щодо виробництва якісних продуктів за як можна нижчими цінами;

- жорсткий контроль дотримання санітарних і фіто санітарних правил та стандартів і додаткові вимоги щодо хімічної та біологічної безпеки продовольства;
- поступова лібералізація раніше частково ізолюваного внутрішнього агропродовольчого ринку, посилення впливу світової кон'юнктури на поведінку європейських товаровиробників [4, с. 25].

Очевидно, що в умовах військового стану, євроінтеграційні процеси для аграрного бізнесу України суттєво ускладнені, але роботи у цьому напрямку продовжуються. Так у звіті про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік зазначено, що у сфері сільського господарства відсоток виконання угоди становив 70%, у сфері санітарних та фітосанітарних заходів – 82%, що, відповідно, на 7% і на 10% більше, ніж за попередній рік. [5, с. 6].

Таким чином, євроінтеграційні процеси породжують для вітчизняного аграрного бізнесу нові стратегічні реалії, які необхідно враховувати виробникам при визначенні напрямків свого подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Мартинов А. Ю. Світова організація торгівлі (COT). URL: http://www.history.org.ua/?termin=Svitova_orhanizatsiia.
2. Угода про асоціацію. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>.
3. Кваша С. М., Вакуленко В. Л. Спільна аграрна політика: досвід та перспективи для України. Інтелект XXI, 2023. № 4. С. 9-13.
4. П'ясецька-Устич С. В. Генезис спільної аграрної політики ЄС: перспективи та ризики для України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент, 2016. Вип. 16. С. 23-28.
5. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit-pro-vykonannia-ua-za-2023_UA_2.pdf

УДК 330

СУШКО Ю.М. - здобувач вищої освіти

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

E-mail: dmutroleksandrovuch@gmail.com

Науковий керівник – **ПОНЕДІЛЬЧУК Т.В.**, кандидат екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

E-mail: tetiana.ponedilchuk@btsau.edu.ua

ЦИФРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Ця публікація присвячена дослідженню розширення можливостей використання інноваційних систем організаціями, оскільки їх використання стає все більш популярним на українському ринку. Автоматизація відіграє важливу роль у підвищенні показників ефективності економічної діяльності. У цій статті описано інноваційні програмні рішення та визначено проблеми їх впровадження.

Ключові слова: інформаційні системи, цифрове середовище, диджиталізація, трансформація/

Sushko Y.M., getter

Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine;

E-mail: dmutroleksandrovuch@gmail.com

Research supervisor **Ponedilchuk Tetiana**, PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Economics and Economic Theory

Bila Tserkva National

Agrarian University, Ukraine

E-mail: tetiana.ponedilchuk@btsau.edu.ua